

Modern/Postmodern Sürecinde Plastik Sanatlarda Estetik Arayışlar ve Sanatçının Avangard Tutumu

Esthetic Reseraches At Plastic Arts And The Avangarde Manner Of The Artists On Modern/Postmodern Period

Orhan Cebrailoğlu

Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Konya-TÜRKİYE

ÖZET

Fransızca “avantgarde” sözcüğü, yürüyen bir askeri birliğin en önünde giden, birliğe yol açan öncü grubu anlamında askeri bir deyim olarak doğmuştur. Avangardistler yeniliği bir temel kültür ve sanat ilkesi olarak kabul eder ve geleneksel duygulara, düşüncelere ve fikirlere tümüyle karşı çıkarlar. Bu karşı çıkış içinde tümüyle baş kaldırışı barındıran bir süreçtir. Avangardizm sıklıkla Modernizm ile birlikte ele alınır. Öyle ki modern sanat tarihi, Avangardizm ve Modernizm'i, sosyal/siyasal biçimlenmelerinden arındırır ve ayırıştırır. Modernizmin temel bakış açısı, elitist grupların kendinde sakladığı bilgiyi herhangi bir oluş kaygısı gütmeksizin hatta onu yok sayarak ortaya koymasıdır.

Postmodernizm, geleneksel sanat kavramını sorgulayarak yeni bir çözülme sürecini başlatmıştır. Postmodernist avangard kavramı sanatın politik içeriğini tümüyle boşaltır. Böylece Mayokovski'nin şiirleri Warhol'un ayakkabıları ve konserve kutuları üzerinde yer alır. Postmodern kültür derinliksiz, biçimsiz ve tarihsizdir.

Günümüz küresel kaos ortamında beslenen terör, savaş ve yoksulluk dönemlerinde, alternatif düşünme ve yaşama yolları yaratması bakımından insanlık sanata her zamankinden çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Şüphesiz ki sanatçının çevresini yeniden şekillendirmeye veya değiştirmeye aktif olarak katılabilmesi için sanatsal

üretimi ön koşuldur.

Anahtar Kelimeler: Avangard, Modernizm, Postmodernizm

ABSTRACT

The French word “avangarde” is born as a military term meaning the group that goes in front of a military unity, the vanguard group that opens the way to the unity. Avangardists consider novelty as a basic principle of culture and art and they totally oppose to traditional emotions, thoughts and ideas. Avangardism is often examined with Modernism. The modern art history separates Avangardism and Modernism from social/political forms. The basic view of Modernism is the bring up of the information that elitist groups keep to themselves without pasturing any existence worry, even ignoring it.

Postmodernism started a new dissolution period by interrogating the traditional art concept. The Postmodernist Avangarde concept fully empties the political content of art. Thus, it takes part on Mayolovski's poems, Warhol's shoes and canned boxes. Postmodern culture is without a depth, shapeless, and without a history.

At the terror, war and poverty periods that gets fed at today's global chaos environment, humanity needs art more than ever in order to form alternative ways of thinking and living. For the artist to reshape his/her environment or actively participate in changing it, there is no doubt that artistic production is the main condition.

Key words: Avangard, Modernizm, Postmodernizm

SUMMARY

The “avant-garde” word had been born as a concept that emerged and used as way of thinking and life-style in the culturel and artistic life in Western languages. This concept was used as a military term in the meaning of the frontier who go ahead and open the way of a walking military unity and became commonplace. Avant-gardist status/attitude, with its rebel nature, emerged as a innovative even in a

sense of revolutionary action in cultural life, visual arts, music and literature. Avant-gard understanding is neither a style of art nor the name of a kind of particular art style. In a phrase, avant-gard understanding comes through in our life as a cultural philosophy in all along the life.

The every kind of materials which avant-garde artists used during their production are not only the construction of the work but also is the subject of artist's creative expression. Avant-gardist artists incite an ironic and fearless anarchy against the world that has been imposed to them. As a result of these complexity, artists are not of the simply opinion an being ordinary opposite of system or creating a chaos. Avant-garde term was used as an aim of describing the trends or artsits that/who transcended the rigid rules of their time. At times, these artists were marginalized by society and produced their work under difficult conditions. Nevermore, doubtlessly, the uncompromising attitude of these artists caused to be understood their value after a very long time of their time. These avant-garde artists played an reasonably important role in the development of modern art. Avangardism and modernism are frequently handled together. Just in that way, history of modern art debug and parse it from the social/political formations. Modernity revised and evaluated all the traditional perception and explaining of art and changed the visual coordinating point that was developed by this perceptions. The world was living own different processes when modernization bring up a matter itself as a new trend/ philosophy. Because, expansion process of modernity, at the same time showed a parallel constitution with the tragic re-existence of non-western societies of the world.

In our time, it is possible to adress on two different understanding that handle the postmodernity. The first one of these understanding accepts the postmodernity as a critique that developed to oppose to the modernity. The second understanding explain it as derived from modernity and a special statement of modernity. In all honesty, as looking at a multidimensional perspectives, it can be said that there are some indicators that verified both method of approach. Postmodernists, conserve their one-track mind

attitude about the contradictive assumption of postmodern art toward anything. So, they expect the alternative presentations of visual arts by using other things than usual materials and subjects. Turn of the 20.century, it has been promulgated endings and deaths besides innovations in a wide selection of fields and Kusbit has declared the end of the art in the near past. But, undoubtly, humanity needs art ever more before by the reason of its creating the alternative way of thinging and living in the period of terror, war and poverty gaining ground in our global chaos environment which is generated from these pessimistic attitudes. As such, artistic productivity of the artists is a prerequisite so as to the artist actively participate to re-formate or re-change his/her environment. Undoubtly, in present art environment, works and products that draw up the agenda of history of art still produce and presented by artists to the appreciation of viewers

1.GİRİŞ

Fransızca “avantgarde” sözcüğü, yürüyen bir askeri birliğin en önünde giden, birliğe yol açan öncü grubu anlamında askeri bir deyim olarak doğmuş ve giderek bütün Batı dillerine, kültür ve sanat yaşamına bir düşün ve yaşam tarzı olarak girmiş, belli bir hedef doğrultusunda yaygın ve etkili olmuştur (Tunalı, 2006:13).

Avangardist durum ya da tutum yeniliği bir temel kültür ve sanat ilkesi olarak kabul eder ve geleneksel duygu, düşünce ve fikir formlarına tümüyle karşı çıkar. Aslında bu karşı çıkış durumu, usturuplu bir karşı çıkışın ötesinde, içinde tümüyle baş kaldırışı barındıran bir süreçtir. Bu başkaldırıcı niteliği ile avangardist durum/tutum kültür yaşamında, plastik sanatlarda, müzikte ve edebiyatta yenilikçi hatta bir bakıma devrimci bir eylem olarak kendini gösterir. Avangard anlayış bir sanat sitili ya da belli bir sanat sitilinin adı değildir. Kısaca avangard anlayış yaşamın her alanında bir kültür felsefesi olarak karşımızda durmaktadır.

19. yüzyılda avangardların asıl meselesi burjuva estetizmidir. Avangardlar bu estetik

tasarımın (ki sonra toptan yadsınacaktır) sanat ile hayat arasındaki ilişkiyi kopardığını, sanatı kendinden bağımsız bir biçimciliğe hapsedtiğini, gerçeklik üzerine konuşamaz ve ona müdahale edemez şekilde iğdiş ettiğine inanmaktadırlar (Balcı, 2006:32).

2.Amaç, Yöntem ve Bulgular

Bu araştırmanın temel amacı; modern/postmodern süreç içerisinde özellikle plastik sanatlar ortamında estetik arayışlar açısından bakıldığı zaman sanatçının avangardist tutumu üzerine sanat tarihi açısından ve sanatçıların bireysel tutumları açısından incelenerek bir değerlendirme yapmaktır.

Bu çalışmada yöntem olarak kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu çalışmaya konu olan sanatçıların öz yaşam öyküleri ve kişisel uygulamaları (desenleri, resimleri, heykelleri vb.) incelenmiştir/değerlendirilmiştir. Ayrıca müzelerde bulunan ve konuyla ilgili olan dönemsel sanatçıların işlerinin ve manifestolarının araştırılması, fikirlerinin biçimsel olarak yorumlanması sonucunda toplanan, çözümlenen ve değerlendirilen veriler ışığında elde edilen bulguların yorumuna da yer verilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, literatürde yer alan ve daha önceki çalışma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

3.Plastik Sanatlarda Avangardist Söylemler

Plastik sanatlardan özellikle resim ve heykelde soyut anlayışın, müzikte atonalitenin temsil ettiği bu avangardist anlayış Greenberg'in sanatsal tasarımlarında zirveye ulaşır. Dönemin avangard sanatçıların çalışma prensiplerinin temel anlayışı burjuvanın anlamlandırıldığı "kült" nesnelerin tamamının değersizleştirilmesi ve anlamsızlaştırılması yolu ile bu eserlerin gücünü temelden sarsmaktır. Ancak avangardist tutum için gözden kaçırılmaması gereken ironik bir gerçek ise bir zamanlar avangard gibi duran her sanatsal eylem ya da ürün bir süre sonra sistemin parçası olduğundan bunların da

revizyonu veya tahribi gündeme gelmektedir.

Politik ve sanatsal ilericilik anlamında avangard Coubert ile zirvesine erişir. Ama modern avangardın mucidi Manet'tir. Çünkü avangard yabancılaşma demektir ve bu da Coubert'ye uzaktır. Sanat ve edebiyatta, topluma ve kendi kendine yabancılaşma, Manet ve çağdaşları sayılabilecek Baudelaire ve Flaubert'e özgüdür (Bürger, 2004:14).

Avangard terimi döneminin katı kurallarını aşan akımları veya sanatçıları betimlemek amacıyla kullanılmıştır. Van Gogh, Cezanne, Gauguin, Rodin vd. gibi Avangard sanatçılar ortaya çıkışlarından çok sonraları toplum tarafından kabul görmüşlerdir. Kimi zaman bu sanatçılar dönemlerinde toplum tarafından tümüyle dışlanmış ve oldukça zor koşullarda üretimler yapmışlardır. Ancak hiç şüphesiz bu sanatçıların uzlaşsız tavrı dönemlerinden çok sonraları da değerlerinin anlaşılmasını sağlamıştır. Bu Avangard sanatçılar modern sanatın gelişmesinde oldukça önemli bir rol oynarlar.

Günümüzde avangardın, daha çok, Dada anlamında bir "yıkıcılık" ile anıldığı açık. Oysa belki tam Dada değil de, onların bir uzantısı olarak görülen sürrealistlere daha yakındır. Yıkılanın yerine yeni bir dünya kurmak anlamındadır. Ne var ki sürrealistlerin de avangard tavrı, diğerlerinden farklı olmadı. Breton bir radyo konuşmasında, "Bu akımın okullarda bir ders olarak okutulduğunu öğrenince, tüm çabalarımızın boşa gittiğini anladım" diyordu (Zeytinoğlu, 2006:30).

Avangard sanatçıların üretimleri esnasında kullandıkları her türlü malzeme artık eserin sadece konstrüksiyonu değildir ve bu varoluş sanatçının yaratıcı söyleminin konusudur. Avangardist sanatçılar her alanda kendilerine dayatılan dünyaya karşı, alaycı ve pervazız bir karmaşa çıkarır. Bu karmaşa sonucunda sanatçılar yalnızca sıradan bir sistem karşıtlığı ya da kaos yaratma fikrinde değildir. Onlar içinde bulunduğumuz beklide içine hapsedildiğimiz dünyanın/hücrenin içinde aslında hiç de mutlu olmadığımızı ve bu cam fanusu kırmamızın zamanı geldiğini bağırarak söyler.

Plastik sanatlar çerçevesinden bakıldığı zaman avangard, teknoloji ile oldukça yakından ilişki içindedir. Teknoloji, iki dünya savaşı arasındaki dönemde oldukça zor ulaşılan bir koşuldur. Ancak günümüzde teknoloji çok kolay ulaşılır bir nitelik kazandı. Bu teknolojik ilerleme sürecinin sonucunda ise önceleri sadece belirli insanların üretebildiği/tüketebildiği ürünleri artık herkes üretebilir/tüketebilir duruma geldi. Bu durum hiç şüphesiz günümüzde avangart anlayışın etkisini azaltan bir sonuç olarak da görülebilir.

Avangard gerçekte, modernitenin varsayımlarını sorgulayan, son derece sorumlu, zahmetli, sebat isteyen bir mesaidir. Duchamp'ın hazır nesnelere böyle bir mesainin ürünleridir. Hazır nesnelere en kışkırtıcı olanı da kuşkusuz Pisuar'dır. Duchamp'ın bir sıhhi tesisat firmasına ait R.Mutt adına imzalayıp, reddedileceğini bile bile, kendisinin de jüri üyesi olduğu ve 1911'de New York'ta ilk kez düzenlenen Müstakiller Salonu'na sunduğu *heykel*'dir. Binlerle üretilen ve basit bir ihtiyacı gidermeye yarayan modern bir sanayi ürünü sayesinde Duchamp'ın sergilediği, modernist estetiğin sorunsalıdır. *Pisuar* modernliğin de ötesinde, sanat-zanaat, sanat-sanayi ve *mimesis* gibi ezelden beri süren kadim meseleleri de uyandırır. Duchamp'a göre, Bay Mutt'un pisuarı kendi elleriyle yapıp yapmadığı bir önem taşımaz. Gündelik hayata ait sıradan bir şeyi alıp öyle bir sunar ki, onun yararlılık bakımından taşıdığı önem ve edindiği yeni unvan, getirdiği yeni bakış açısı tarafından silinir. Bay Mutt sunduğu nesneye ait yeni bir düşünce yaratır (Bürger, 2004:19-21).

Avangardizm sıklıkla Modernizm ile birlikte ele alınır. Öyle ki modern sanat tarihi, Avangardizm ve Modernizm'i, sosyal/siyasal biçimlenmelerinden arındırır ve ayırıştırır. Ancak bu formların tarihinden oluşan anlatılarına eklemeler. Buna göre sürekli olarak birbirinin üzerinden atlayarak ilerleyen bir formlar döneminden bahsetmek mümkündür. Marchel Duncamp, John Cage ve Andy Warhol gibi sanatçılar yapıtları ve sanat görüşleri ile gündemde kalmayı başaran "öncü" sanatçılardandır. Bu sanatçıların

dönemlerini aşan güncelliklerinin temel nedenleri arasında, sergiledikleri avangard tutumu sayabiliriz. Bu sanatçıların bireysel ve üretimsel farklılıkları ile sanata karşı geliştirdikleri yeni tavır, yirminci yüzyıl sanatına yeni bir yön vermiştir. Duchamp'ın hazır nesnelere kullanarak yaptığı üretimleri, Cage'in rastlantı ve belirsizliği işlerinde kullanması, Warhol'un reklam ve baskı tekniklerini kullanarak yüksek kültür mitlerinin içini boşaltması, dönemin ve sonrasında sanat anlayışının yeniden sorgulanmasına neden olmuştur.

Leo Steinberg, *avangard bir harika çocuğun* en fazla üç ile beş yıl içinde itibarlı bir akademik devlet adamına dönüştüğünü, yaratıcı şöhret günlerinin sona erdiğini ve hemen toplumsal olarak asimile, kurumsal olarak ta kategorize edildiğini belirtir (Kuspit, 2006:68).

Modernite ve modernleşme süreci dünyayı gittikçe küçülen ve en sonunda da mega bir köye dönüştüren bir süreç olarak varlığını somutlandırdı/sonuçlandırdı. Yapı taşının en temelinde bilgi ve enformasyon dinamiğini barındıran bu modern oluşum, ulaşılabilir ve açıklanabilir bir dünya yaratırken, sanatı da gösterinin ve satın alınabilir değerlerin kıstasları ve sınırları içinde değerlendirmeye başladı. Postmodernitenin "anything goes" (her şey olur) gerçekliği ile diyalektik bir sürece de kendisini dahil ederek ortaya çıktı. Batılı olmayan toplumların hemen hepsinde kısmi veya görece bir modernleşme ve doğal olarak da postmodern algı durumu ortaya çıktı. Ancak hiç şüphesiz ki, gerçek bir modernleşme deneyimi henüz yaşamamış bir toplumda postmodern olanın kimlik ve bakış açısından bahsetmek elbette ironik olacaktır.

Modernizm, Paul Klee'nin ifadesi ile; her zaman kazara olanın özsel niteliğini keşfetmeye adanmış olsa bile, bu durumda, bunu sürekli olarak değişen anlarıyla dünün rasyonel deneyimini yadsır gibi görünen bir alanda yapmak zorundaydı (Harvey, 2003:25).

Modernizmin temel bakış açısı, elitist grupların kendinde sakladığı bilgiyi herhangi bir oluş kaygısı gütmeksizin hatta onu yok sayarak ortaya koymasıdır.

Modern sanat, sanatın başlangıç noktasındaki bilgi gerçekliğiyle kurduğu sorunlu bir ilişkinin içinden türemiştir. Bu ilişkinin en önemli olguları arasında yansılama (mimesis) sorunu gelir. Doğanın doğrudan tuvalde yansıtılması olarak beliren ve ona yönelimle ortaya çıkan sanat yapıtı, modernitenin bir üst bilinç konumuna yükselmesiyle birlikte doğadan uzaklaşmaya ve kendi içinden türemeye koyulmuştur. Artık bir doğal gerçekliğe yönelmeksizin ve onun eğretilmesi üstünden geçilerek kurulmayan sanat yapıtı, kendi kendisinin hem nesnesi hem de öznesi olurken bir aşkınsalci boyut kazanmıştır (Kahraman, 2005:208).

Modernite geleneksel sanat algılamalarının ve anlamlandırmalarının tümünü tekrar gözden geçirmenin yanı sıra durum değerlendirmelerini de yaparak bu algılamaların oluşturduğu görsel buluşma alanlarını değiştirdi. Önceleri “biriciklik” kavramı sanatın temel değerlerinden beklide en önemlileri arasında yer alırken, endüstri toplumlarıyla birlikte gelişen çoğaltma ve çoğalmaya ait olan “çokluk” fikri sanatın konuşabileceği yeni düzlemler oluşturdu.

Modernizm ve modernist kuramcılar güzel sanat sisteminin inançlarını kökünden değiştirmekten ziyade bunlardaki vurgu kaymalarını teşvik ettiler. Soyutlama, çok yönlü bakış açıları ve atonalite gibi modernist denemeler taklit ve güzellik gibi güzel sanat tanımındaki ikincil kıstasların kaldırılmasına yardım ediyor ve böylece de bunların yerine dışavurumcu ve biçimci kuramların daha karmaşık versiyonlarının ikame edilmesinin yolunu açıyordu (Shiner, 2004:369-371).

Modernizmin birçok ayrıştırıcı ve dengeleyici unsurundan biri de güzel sanatlardan hiçbir biçimde haberleri olmayan ve üretimlerini tümüyle doğaçlama ve doğa olayları üzerine kuran kültürler ve toplumlar tarafından üretilen sanatların keşfiydi. Örneğin, Afrikalıların ritüel maskeleri ve fetiş figürlerinin Picasso tarafından 1907 yılında

“Avignonlu Kızlar” resminde kullanılması gibi. Bu durum daha önceleri baskı resimlerin postempresyonistler üzerindeki etkilerinde olduğu gibi, uzun süre modernizm efsanesinin bir parçası olarak önemli bir yer edinmiştir.

Modenleşme kendisini yeni bir akım/felsefe olarak ortaya koyduğu zaman dünya kendine özgü farklı süreçleri yaşıyordu. Çünkü modernleşmenin süreçsel açılımı aynı zamanda yeryüzünün Batı dışı toplumlarının trajik yeniden var oluşuna da koşut bir oluşum gösteriyordu.

Günümüzde postmoderniteyi ele alan iki farklı anlayıştan söz etmek mümkündür. Bu anlayışlardan ilki postmoderniteyi moderniteye karşı geliştirilmiş bir eleştiri olarak kabul eder. İkinci anlayış ise onu moderniteden türemiş, modernitenin bir özel durumu olarak anlamlandırır. Açıkçası bu duruma geniş bir perspektiften bakılacak olursa her iki yaklaşımı da doğrulayacak göstergeler, olduğu söylenebilir.

Postmodernistler, postmodern sanatın her şeye karşı olması konusunda ısrarcı tutumlarını korurlar. Bu nedenle plastik sanatların alışılmış malzemeler ve konuların dışında alternatif sunumlarını beklerler. Böylece tasarlama ve üretme sürecinin sonuç aşamasında temel yaklaşım olarak senteze karşı antitezi ortaya koyar.

1970 yıllarından itibaren kültürel, politik ve ekonomik faaliyetlerde mekan ve zaman algılayışımızı tümüyle deştiren köklü bir değişim süreci yaşanmaktadır. Postmodernist ideolojinin merkezinde belirsizlik ve rastlantı önemli bir yer oluşturur. Şans faktörünü göz ardı etmeksizin, her türlü öznel ve bilinçli seçim yöntemlerini etkisizleştirmek postmodernist ideolojinin nitelikleri arasında yer alır. Postmodern olguyu kavramanın, üzerinde anlaşma sağlanan başlangıç noktası, modernlik ile arasında ileri sürülen kontrolsüz ilişkinin varlığıdır.

Picasso ve Duchamp'ın söylediği gibi, eğer modern sanatçı atölyesini laboratuvarı olarak gördüyse, postmodern sanat da modern sanatın bitip tükenmiş halini temsil etmektedir.

Postmodern sanatçı için atölyeler sanatçıların sırça köşkü olma niteliğinden tümüyle çıkarılmış, “atölye” kavramına yeni anlamlar yüklenmiştir. Artık günlük olarak kullandığımız sıradan sokaklar sanatçının atölyesi kimliğini kazanmıştır.

Gerçekten de Allan Kaprow'un kalabalığı hedef alan happeningleri özel atölyesinde değil, sokak görüntüsü verilen bir yerde gerçekleştirilmişti. Sanatçının merkezi, artık incelediği her şeye hakim olduğu atölye olmaktan çıkıyor; sanatçı sokakta, yani herkesin marjinal olduğu bir toplumsal ortamdaki herhangi bir marjinal kişiliğe dönüşerek merkezden yoksun kalıyordu (Kuspit, 2006:70).

Ancak bilindiği üzere, postmodern kavramın 1950'lerin sonlarından itibaren kapitalist kültürün her alanında ortaya çıkan eğilim ve akımları kuşatan kavramsal bir çerçeve (üst başlık) olarak kullanılmaya başlanmasında Jean- François Lyotard'ın 1979 da kaleme aldığı Postmodern Durum adlı kitabının etkili kıldığı tartışması bir yana Tonybee ve Lyotard dan beri modernizm sözcüğünün önüne getirilen ve sonra (sonrası ya da ötesi) anlamına gelen post etki ile türetilen postmodernizm sözcüğü, modernizmin artık sona erdiğine ve yeni bir dönemin başladığına işaret etmektedir. Ama yinede, bu kavram konusunda tam bir görüş birliği yoktur (Yılmaz, 2005:339).

Postmodernizm, geleneksel sanat kavramını sorgulayarak yeni bir çözülme sürecini başlatmıştır. Postmodernist avangard kavramı sanatın politik içeriğini tümüyle boşaltır. Böylece Mayokovski'nin şiirleri Warhol'un ayakkabıları ve konserve kutuları üzerinde yer alır. Postmodern kültür derinliksiz, biçimsiz ve tarihsizdir.

Postmodernizm sanatı anlamsızlaştırır. Gerçekten de postmodernist sanat anlamdan kaçan bir sanattır, bunu açıkça deklare eder. Ama bu romantiklerin feodal düzenle savaşmak için anlamdan kaçmasına benzemez. Bu, kapitalizme yönelik eleştirilerin anlamından kaçıştır. Tümüyle metalaşmaya yönelik bir anlamdan kaçıştır (Yıldızoğlu, 2005:162-163).

Postmodernizm sürecinde el sanatları ile düşünce ve yüksek sanat arasındaki ayrım ve hiyerarşi ortadan silinmeye başlar Postmodernizmle plastik sanatlar da tarihi olan ile şimdiki zaman arasındaki hiyerarşi yok sayılabilir ve bunlar yan yana durabilirler. “Ressam” veya “heykeltci” yerine sanatçı terimi daha yaygın kullanılırken, eser yerine “çalışma” veya “iş” kullanılmaktadır (Akay, 2005:116-117).

4.Sonuç ve Değerlendirme

Sanat ve bağlamı arasındaki ilişki her zaman ve her dönemde problematiğinden dolayı biraz çözümsüzmüş gibi görünür. Bir tarafta sanat piyasasının acımasız kuralları üzerinde, ateşte yürüyen sanatçı, izleyiciyi/kendini tatmin etmek için yeni fikirlere ihtiyaç duyar. Diğer yandan sanatçı ve eseri gereğinden fazla radikalse izleyici tarafından kabul görmeye yetecek kadar popüler olamaz. Bu kabul ediliş veya reddediliş sorunsalı aslında oldukça derinliği olan bir konudur. Bu konu zamansal ve süreçsel yaklaşımda toplumun genel kültürel ve sanatsal eğitimiyle/eğilimiyle ilgilidir. Gelişmiş ülkelerde de müzeler, galeriler, akademiler, küratörler, sanat eleştirmenleri ve sanat tarihçilerinden oluşan sanat piyasası ve bu piyasaya sahip olan sanat ekonomisi yeni yaklaşımların toplum tarafından kabul görmesini ve üretime gereken değer verilebilmesi için destekte bulunur.

20. yüzyılın sonlarına doğru birçok alanda yeniliklerin yanı sıra sonlar ve ölümler duyuruldu ve yakın zamanda da Kuspit sanatın sonunu ilan etti. Ancak hiç şüphesiz ki bu pesimist yaklaşımların doğurduğu günümüz küresel kaos ortamında beslenen terör, savaş ve yoksulluk dönemlerinde, alternatif düşünme ve yaşama yolları yaratması bakımından insanlık sanata her zamankinden çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır/duyacaktır. Bu anlamda, sanatçının çevresini yeniden şekillendirmeye veya değiştirmeye aktif olarak katılabilmesi için, sanatsal üretimi önkoşul olarak değerlendirilmelidir. Şüphesiz ki günümüz sanat ortamında hala sanat tarihinin gündemini oluşturabilecek ürünler/üretimler sanatçılar tarafından yapılıyor/yapılacak ve izleyicilerin beğenisine sunulacaktır.

Kaynaklar

- Akay, Ali., (2005), Postmodernizm, L ve M Yayınları, İstanbul
- Balcı, Fatih., (2006), Rh+ Sanat, Sayı:33, İstanbul
- Bürger, Peter., (2004), Avangard Kuramı, İletişim Yayınları, Sunuş: Ali Artun, İstanbul
- Harvey, David., (2003), Post Modernliğin Durumu, Metis Yayınları, İstanbul
- Kahraman, Hasan Bülent., (2005), Sanatsal Gerçeklikler, Olgular ve Öteleri, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Kuspit, Donald., (2006), Sanatın Sonu, Metis Yayınları, İstanbul,
- Shiner, Larry., (2004), Sanatın İcadı, Ayrıntı Yayınları, Çeviren: İsmail Türkmen, İstanbul
- Tunalı, İsmail., (2006), Bir Kültür Kategorisi Olarak Avangard Üstüne, Rh+ Sanat, Sayı:33, İstanbul
- Yılmaz, Mehmet., (2005), Modernizmden Postmodernizme Sanat, Ütopya Yayınevi, Ankara
- Yıldızoğlu, Ergin., (2005), Köpeğin Ahlakı; Estetik, Otonomi ve Siyaset Üzerine, Gri Yayınevi, İstanbul
- Zeytinoglu, Emre., (2006), Rh+ Sanat, Sayı:33, İstanbul